

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

VY QUANG THANH

**CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA
Ở KHU DÂN CƯ THÀNH PHỐ CẨM PHẢ
TỈNH QUẢNG NINH (2001 – 2015)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

Thái Nguyên, năm 2017

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

VY QUANG THANH

**CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA
Ở KHU DÂN CƯ THÀNH PHỐ CẨM PHẢ
TỈNH QUẢNG NINH (2001 – 2015)**

Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam

MÃ SỐ 60.22.03.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

Cán bộ hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Xuân Minh

Thái Nguyên, năm 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, đây là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi, kết quả nghiên cứu trong Luận văn là trung thực, chưa được công bố.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2017

Người thực hiện

Vy Quang Thanh

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên tác giả Luận văn xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến TS. Nguyễn Xuân Minh đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ, động viên tác giả trong quá trình tìm hiểu, nghiên cứu và hoàn thành đề tài.

Tác giả xin gửi lời cảm ơn chân thành tới các thầy, cô giáo trong Khoa Lịch Sử Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã chỉ bảo tận tình, động viên khích lệ tác giả trong suốt quá trình học tập và hoàn thành Luận văn này.

Trong thời gian thực hiện Luận văn, tác giả đã nhận được sự giúp đỡ tận tình của Tỉnh ủy, UBND tỉnh Quảng Ninh, Thành ủy, UBND thành phố Cẩm Phả, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc tỉnh Quảng Ninh, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc thành phố Cẩm Phả, cùng các phòng, ban, đoàn thể trong thành phố Cẩm Phả đã cung cấp tư liệu để tác giả hoàn thành Luận văn.

Tác giả xin chân thành cảm ơn những nhận xét, đánh giá, góp ý quý báu của Hội đồng Khoa học đánh giá Luận văn.

Cuối cùng, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập và hoàn thành Luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2017

Tác giả

Vy Quang Thanh

MỤC LỤC

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các kí hiệu, chữ viết tắt.....	iv
Danh mục các bảng, biểu đồ	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	3
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu và nhiệm vụ của đề tài	6
4. Nguồn tài liệu và phương pháp nghiên cứu	7
5. Đóng góp của Luận văn	8
6. Bố cục của Luận văn.	8
Chương 1: KHÁI QUÁT VỀ THÀNH PHỐ CẨM PHẢ TỈNH QUẢNG NINH	10
1.1. Vị trí địa lí, điều kiện tự nhiên	10
1.1.1. Vị trí địa lí và điều kiện tự nhiên	10
1.1.2. Tài nguyên thiên nhiên.....	13
1.2. Đặc điểm kinh tế, xã hội	16
1.2.1. Đặc điểm kinh tế	16
1.2.2. Đặc điểm xã hội.....	18
Tiểu kết chương 1.....	24
Chương 2: QUÁ TRÌNH THỰC HIỆN CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA Ở KHU DÂN CƯ THÀNH PHỐ CẨM PHẢ TỈNH QUẢNG NINH (2001 - 2015)	25
2.1. Chủ trương của Trung ương về việc xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư ..25	
2.1.1. Khái niệm văn hóa và xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư	25
2.1.2. Chủ trương xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư.....	29
2.2. Sự vận dụng của địa phương và quá trình thực hiện cuộc vận động xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư thành phố Cẩm Phả.....	37

2.2.1. Sự vận dụng của địa phương.....	37
2.2.2. Quá trình thực hiện cuộc vận động xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư thành phố Cẩm Phả.....	39
Tiểu kết chương 2.....	54
Chương 3: ĐÁNH GIÁ CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA Ở KHU DÂN CƯ THÀNH PHỐ CẨM PHẢ TỈNH QUẢNG NINH (2001 - 2015)	55
3.1. Những kết quả đạt được	55
3.1.1. Tinh thần đoàn kết giúp đỡ nhau phát triển kinh tế được tăng cường	55
3.1.2. Đời sống văn hóa tinh thần của nhân dân ngày càng lành mạnh, phong phú.....	58
3.1.3. Tinh thần đoàn kết giúp đỡ nhau trong cộng đồng và các phong trào Đền ơn đáp nghĩa, Uống nước nhớ nguồn ngày càng được phát huy.....	64
3.1.4. Sự nghiệp giáo dục - đào tạo, y tế ở địa phương được đẩy mạnh và đem lại nhiều kết quả	68
3.1.5. Môi trường và cảnh quan đô thị được quan tâm cải tạo xanh - sạch - đẹp	72
3.1.6. Các cơ sở chính trị được xây dựng vững mạnh; tinh thần dân chủ, tôn trọng pháp luật trong nhân dân được phát huy	75
3.2. Những hạn chế và nguyên nhân của hạn chế	78
3.2.1. Những hạn chế	78
3.2.2. Nguyên nhân của những hạn chế	80
Tiểu kết chương 3.....	82
KẾT LUẬN	83
TÀI LIỆU THAM KHẢO	86
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC KÍ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT

KÍ HIỆU	NỘI DUNG
BCĐ	Ban Chỉ đạo
BCH	Ban Chấp hành
BHYT	Bảo hiểm y tế
BTV	Ban Thường vụ
BVĐ	Ban Vận động
CLB	Câu lạc bộ
HĐND	Hội đồng Nhân dân
UBMTTQ	Ủy ban Mặt trận Tổ quốc
UBND	Ủy ban Nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU ĐỒ

Bảng 1.1. Số cặp vợ chồng sinh con thứ 3 ở thành phố Cẩm Phả từ năm 2005 đến năm 2010.....	21
Bảng 1.2. Số trường và số giáo viên phổ thông ở thành phố Cẩm Phả	21
Bảng 3.1. Cơ cấu kinh tế thành phố Cẩm Phả qua các năm 2011, 2013, 2015	56
Biểu đồ 3.1. Tỷ lệ tăng dân số tự nhiên thành phố Cẩm Phả qua các năm 2007, 2011, 2015.....	71

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Văn hóa có vai trò đặc biệt quan trọng trong cuộc sống. Nó là nền tảng tinh thần xã hội, là mục tiêu, là động lực phát triển kinh tế, xã hội. Trong xã hội có 2 nền tảng: nền tảng vật chất (kinh tế) và nền tảng tinh thần (văn hoá). Hai nền tảng này bổ sung cho nhau, cùng phát triển. Không có nền tảng vật chất, con người không thể tồn tại như một sinh thể, nhưng không có nền tảng tinh thần thì con người cũng không thể tồn tại như một nhân cách văn hoá. Văn hoá có trách nhiệm kích thích mỗi con người phát huy mặt tốt, kiềm chế mặt xấu. Như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng viết: “Ngũ thì ai cũng như lương thiện, Tinh dấy phân ra kẻ dữ, hiền” Ở đây, văn hoá có vai trò điều tiết hành vi, mối quan hệ giữa người với người bằng giá trị và chuẩn mực xã hội, bằng văn hoá. Với tính lịch sử, các giá trị, chuẩn mực đó được truyền bá, lưu giữ, chắt lọc và phát triển trong tiến trình lịch sử của dân tộc, trở thành hệ thống các giá trị đặc trưng cho một dân tộc, bao gồm chính trị, đạo đức, luật pháp, khoa học, văn học, nghệ thuật, các thể chế, thiết chế văn hóa, tập quán, lối sống, tạo nên cái cốt, cái hồn, bản sắc văn hóa của mỗi dân tộc.

Quan điểm của Đảng trong thời kì đổi mới đất nước là phải xây dựng một nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Xây dựng nền văn hóa dân tộc trong thời kì mới là nhiệm vụ chung của cả hệ thống chính trị và mọi tầng lớp nhân dân.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam với chức năng phối hợp hành động của các tổ chức thành viên và phối hợp với các cơ quan Nhà nước nhằm phát huy sức mạnh đoàn kết toàn dân, từng bước nâng cao chất lượng cuộc sống của mọi người dân. Hội nghị lần thứ hai Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam khóa IV đã quyết định mở cuộc vận động *Toàn dân đoàn kết xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư*; đồng thời ban hành Thông tri số 04-TT/MTTW ngày 3/5/1995 để hướng dẫn thực hiện cuộc vận động. Sau 4 năm thực hiện, tháng 1/1999, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam ban hành Thông tư số 01-TT/MTTW hướng dẫn tiếp tục đẩy mạnh và nâng cao chất lượng cuộc vận động

Toàn dân đoàn kết xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư, bổ sung và cụ thể hóa 6 nội dung toàn diện để hướng dẫn khu dân cư thực hiện.

Sau khi có Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII *Về xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc*, trên địa bàn khu dân cư có nhiều cuộc vận động với những tên gọi khác nhau. Để thống nhất trong tổ chức thực hiện, ngày 12/6/2001, Chính phủ và Ban Thường trực Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thống nhất cuộc vận động *Toàn dân đoàn kết xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư* với phong trào *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa* thành tên gọi mới là *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư* do Mặt trận Tổ quốc các cấp chủ trì, nối tiếp cuộc vận động *Toàn dân đoàn kết xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư* trước đây.

Cuộc vận động xây dựng đời sống văn hóa khu dân cư góp phần đẩy mạnh việc phối hợp giữa chức năng quản lý của Nhà nước với vai trò làm chủ của nhân dân trong việc thực hiện các nhiệm vụ kinh tế - xã hội, an ninh, quốc phòng, xây dựng cơ sở vững mạnh về mọi mặt làm nền tảng vững chắc cho công cuộc đổi mới đất nước. Cuộc vận động phát huy ý chí tự lực, tự cường, khơi dậy mọi tiềm năng và sức mạnh của mỗi người, một gia đình, một tập thể và của cả cộng đồng, tạo thành sức mạnh to lớn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam Xã hội chủ nghĩa. Động lực của cuộc vận động là sức mạnh đại đoàn kết toàn dân trên cơ sở lấy lợi ích chung của cộng đồng dân cư làm điểm tương đồng, lấy sự tiến bộ và quá trình nâng cao chất lượng cuộc sống ở khu dân cư làm mục đích, chìa khóa để giải quyết một vấn đề dân sinh, dân chủ, dân trí ở khu dân cư là đoàn kết. Với những ý nghĩa quan trọng đó, ngay khi mới triển khai, cuộc vận động đã nhận được sự hưởng ứng, tham gia hiệu quả của mọi tầng lớp nhân dân trong xã hội theo đúng phương châm *Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra*.

Nhận thức sâu sắc các nội dung của cuộc vận động *Toàn dân đoàn kết xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư* (từ năm 2001 là cuộc vận động *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư*), được sự chỉ đạo của Ủy ban